

КОНЦЕПТУАЛЬНІ МЕТАФОРИЧНІ МОДЕЛІ В ОРИГІНАЛІ ТА ПЕРЕКЛАДІ МЕДІАТЕКСТІВ ПРО КІНОМИСТЕЦТВО

*І. М. Литвин, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії та практики перекладу,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)*

e-mail: im.lytvyn@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2276-9796>

У статті висвітлено особливості функціонування концептуальних метафор в англomовних медіатекстах на тему кіномистецтва й аналізується їх український переклад крізь призму когнітивно-дискурсивного підходу. У межах когнітивного підходу визначаємо метафору як спосіб концептуалізації досвіду, коли одна сфера знань осмислюється через іншу. Переклад метафори трактуємо як відтворення концептуальної моделі, закладеної в джерельному тексті, враховуючи прагматичну функцію метафори, її роль у формуванні авторської позиції, емоційного впливу та смислової організації тексту. Проаналізовано, наскільки переклад зберігає концептуальне наповнення метафори, її культурні асоціації та комунікативний ефект у мові перекладу. Обґрунтовуємо трансформації, яких зазнає конвенційна метафора кіномистецьких медіатекстів у процесі перекладу під впливом мовних, культурних і дискурсивних чинників.

Приходимо до висновку, що у сучасних медіатекстах про кіномистецтво домінують концептуальні метафоричні моделі, які висвітлюють позитивний образ кіномитця через сфери сакрального, соціально-ієрархічного, тваринного, космологічного та ціннісного досвіду. Метафоричні моделі конвенційних метафор зазвичай зберігаються в українському перекладі, позаяк вони відповідають українській культурі, стилістичним нормам тощо. Значно рідше моделі конвенційних метафор зазнають трансформацій з метою досягнення функціонально-комунікативної еквівалентності джерельного та перекладного текстів.

Ключові слова: *концептуальна метафора, конвенційна метафора, медіатекст, кінодискурс, когнітивно-дискурсивний підхід, перекладацька трансформація, донорська сфера, функціонально-комунікативна еквівалентність.*

Актуальність. Сьогодні цифрова журналістика пропонує розмаїття медіатекстів про кіномистецтво, насичених яскравими метафоричними образами. Це ставить перед перекладачем таких текстів складне завдання: знайти оптимальні шляхи відтворення метафор в перекладі. Актуальність дослідження зумовлена важливістю вивчення специфіки концептуальних метафор в сучасному медійному просторі, зокрема в сучасних англomовних медіатекстах про кіномистецтво, та їх відтворення в українському перекладі. Образ кіномитців в англomовній публіцистиці ґрунтується на когнітивних метафоричних моделях, які потребують як лінгвістичного, так і когнітивно-дискурсивного аналізу для їх адекватного відтворення в українському перекладі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. За теорією концептуальної метафори, розробленою Дж. Лакоффом і М. Джонсоном у праці «Metaphors We Live By», метафора є когнітивним механізмом осмислення дійсності, притаманна повсякденній мові й мисленню людини [8]. Згідно з цією теорією, поняття одних концептуальних сфер (target domains (сфери мішені) / реципієнтних / цільових) інтерпретуються через інші концептуальні сфери (source domains (сфери джерела) / джерельні / донорські), що формує концептуальні метафоричні моделі (С. Глаксберг, Т. Грейді, Е. Кіттай, Л. Ліпка, А. Лерер, Б. Рудзка-Остін, А. Ченкі й ін).

Сучасні підходи до перекладу метафор ґрунтуються на працях П. Ньюмарка [6], Г. Турі [11], Р. ван ден Брука [12], які описали основні прийоми та стратегії відтворення метафоричних значень у тексті перекладу. У сучасних перекладознавчих студіях під когнітивним кутом зору аналізують переклад метафор М. Кендрік-Мердок, яка досліджує функціональність метафоричних моделей та стратегії їх перекодування; Я. Ганіч, Т. Павлович, А. Яхич, висвітлюючи трансформацію конвенційних концептуальних метафор в

процесі перекладу однієї мови іншою, залучають компетенцію носія мови та вплив мови оригіналу [10]. Результати емпіричних досліджень Е. Сато доводять, що метафори є відкритими одиницями, які залишають простір для заповнення, ігнорування, усунення або зміни в процесі перекладу, а отже, вони можуть слугувати майданчиками для застосування різноманітних перекладацьких підходів [5]. Досліджують переклад метафор як мовної репрезентації концептуальних картин світу К. Шеффер, М. Шаттлворт, О. Ясинецька, Я. Кривонос.

Нові напрацювання щодо перекладу метафор публіцистичних текстів в українських перекладознавчих студіях належать Н. Григорян, І. Рожелюк, які акцентують у своєму дослідженні на лінгвокультурному аспекті. Питання стратегій перекладу та перекладацьких трансформацій у процесі відтворення метафор англомовного медійного дискурсу перебувають у центрі уваги таких українських науковців, як Н. Мисик, Є. Корнелаєва; переклад метафор воєнного дискурсу висвітлюють Л. Мосієвич, С. Єлісеєва, політичного – А. Васильєва, А. Борисенко.

Логічним продовженням окресленого вектора досліджень є перехід від медіадискурсу загалом до аналізу його вузких сфер. У цьому дослідженні зосередимо увагу на когнітивних моделях конвенційних метафор, використовуваних у медіатекстах про кіномистецтво, та їх перекладі.

Метою статті є виявлення типових когнітивних моделей метафор, використовуваних для характеристики творчої особистості в англомовній публіцистиці про кіномистецтво та визначення особливостей їх відтворення в українському перекладі. Акцентуємо на конвенційних метафорах – усталених в англомовній та українській публіцистиці про кіномистецтво.

Методи й матеріали дослідження. Методологія дослідження ґрунтована на комплексному підході, що поєднує загальнонаукові та спеціальні лінгвістичні методи: когнітивно-дискурсивний аналіз використано як панівний метод для виявлення метафоричних моделей в англомовному медіадискурсі про кіно; метод концептуального аналізу застосовано для структурування концептосфери (домену) кіномистецтва; метод контекстуально-інтерпретаційного аналізу – для уточнення значень метафор у конкретних ситуаціях вживання. Метод моделювання дав змогу реконструювати типові когнітивні перенесення ознак із різних концептосфер на концептосферу КІНОМИСТЕЦТВО. Використовуючи зіставний метод, порівняли вихідні метафоричні моделі в англомовних медіатекстах і їхні трансформаційні відповідники в українському перекладі.

У публіцистичних текстах, присвячених кіномистецтву, концептуальні метафори ретранслюють як денотативну (асоціативно-метафоричну), так і конотативну (оцінну, експресивну, функціонально-стилістичну) інформацію [1, с. 161], формуючи багатогранний образ митця. Зокрема, аналіз матеріалів А. Брессанін про італійську акторку та сценаристку А. Маньяні [3], статті Е. Ніколсон про Г. Келлі [7], а також інтерв'ю з Дж. Робертс [9] дає змогу виокремити кілька типових когнітивних моделей метафор, застосованих для характеристики діячів кіно.

Результати дослідження та їх обговорення. Метафорична модель АКТОРКА – БОЖЕСТВО передбачає осмислення образу кіномисткині через релігійно-міфологічну сферу (часто використовувані вербальні знаки: *богиня, муза, ікона*). Так, героїнею інтернет-статті Анни Брессанін «*You can't grasp her or replicate her': Why Anna Magnani is the overlooked 'goddess' of Italian cinema*» [3] є італійська акторка й сценаристка Анна Маньяні – виконавиця трагедійних ролей, лауреатка премії «Оскар». Для створення образу талановитої акторки уже в заголовку Анна Брессанін використовує метафору *goddess* – «*admiration woman admired for beauty or charm*» [3], побудовану на уподібненні концептосфер (доменів) ЛЮДИНА – БОЖЕСТВО, яку перекладаємо прямим українським відповідником – метафорою *богиня* в значенні: «Переносне: жінка, яка вражає своєю красою, величиною або талантом» [2], пор.: з прямим значення лексеми *богиня*: «В античній міфології і деяких східних релігіях – божество жіночої статі» [2]. У метафорі *goddess / богиня* актуалізуються семи 'винятковості', 'недосяжності'. Пор. також: «*Meryl Streep called her "a goddess"*» [3] // *Меріл Стріп назвала її "богинею"*. В інтернет-статті про Грейс Келлі – талановиту

американську акторку, княгиню Монако, журналістка-кінокритикиня Емі Ніколсон також застосовує метафору, побудовану за цією когнітивною моделлю: «*From film goddess to princess*» [7] // «Від кінобогині до принцеси». *Muse* (муза) – «a person or personified force who is the source of inspiration for a creative artist» [4] – ще один класичний приклад конвенційної, але надзвичайно стійкої, метафори в публіцистиці, що ґрунтується на джерельній релігійно-міфологічній сфері (муза – «У грецькій міфології – одна з дев'яти богинь поезії, мистецтва та науки» [2]): «*And in his entry on 1957's The Nights of Cabiria, which features Fellini's wife and muse Giulietta Masina in one of the most gut-wrenching performances...*» [3] // *А в зануці про фільм «Ночі Кабірії» 1957 року, в якому дружина і муза Фелліні Джульєтта Мазіна грає одну з найбільш чужих ролей...*». У словосполученні *muse Giulietta Masina* акторку осмислено як духовне джерело творчості режисера Федеріко Фелліні.

У цьому фрагменті переклад композита *gut-wrenching* з метафоричним значенням: «making you feel very upset or worried» [4] – прикметником *найболісніший* є прикладом комплексної трансформації. У перекладацькому рішенні поєднано механізми реметафоризації (трансметафоризації) та метонімічного зсуву [1, с. 158; 163–164], що дає змогу адаптувати експресивну англомовну лексичну одиницю до норм українського кіномистецького дискурсу. Заміна моделі РОЛЬ – МЕХАНІЧНА ДІЯ (викручування) + АНАТОМІЯ (соматизм *нутроці*) моделлю РОЛЬ – БІЛЬ уможливило збереження емоційної напруги джерельного тексту, уникаючи при цьому натуралізму, невластивого українській традиції опису кіномистецтва. Метонімічна заміна *причина – наслідок* полягає в тому, що англійське *gut-wrenching* фокусовано на механічній дії, яка спричиняє біль, український відповідник *найболісніший* апелює до результату цього процесу – відчуття болю.

Для опису переконливого кінообразу, створеного італійською акторкою, журналістка Анна Брессанін застосовує предметоцентричну метафору: «*Pina (Magnani) is the moral compass of the first half of the film*» [3] // *Піна (Маньяні) є совістю першої половини фільму*. В українському перекладі реалізовано трансформацію метафоричної моделі: ПЕРСОНАЖ – НАВІГАЦІЙНИЙ ПРИЛАД на ПЕРСОНАЖ – СОВІСТЬ, змінено донорську (джерельну) концептосферу метафори в результаті трансформації, яку в перекладознавстві кваліфікують як реметафоризацію, або трансметафоризацію [1, с. 162–163], або заміну метафоричного образу [6]. Перекладацька трансформація дає змогу зберегти метафоричність, авторську інтенцію, разом з тим наблизити перекладений текст до українського читача.

Модель АКТОРКА – СТАТУСНА ФІГУРА акцентує на авторитеті й винятковому становищі кіномитців: «*Still, many today are unfamiliar with the “undisputed queen of Italian cinema”*» [3] // *Проте, багато хто досі не знає про «беззаперечну королеву італійського кіно»*. Джерельною сферою метафори *queen of Italian cinema* постає соціальна стратифікація (монархія, влада), а цільовою – професійне визнання в галузі кіно. Така метафора характерна для англомовної публіцистики, зокрема кінокритики. Метафору *queen* в українському перекладі збережено («беззаперечна *королева італійського кіно*»), оскільки: образ королеви хоч і не є настільки частотним в українській публіцистиці, однак метафора, що має оцінний характер, зрозуміла українському читачеві (*королева* – «перен., розм. Про жінку, що виділяється серед інших красою, поставою, вмінням і т. ін.» [2]), тож не створює культурного бар'єру. Отже, застосована стратегія форенізації (орієнтації на джерельний текст) забезпечує адекватну передачу оцінно-стилістичної інформації джерельного медіатексту в перекладі.

Модель зооморфної метафори АКТОРКА – ТВАРИННИЙ СВІТ репрезентує образ акторки через характеристики представниці тваринного світу – тигриці. У цьому разі актуалізуються семи 'сили', 'пристрасті', 'темпераменту': «*The New York Times called her “superb” and “the tigress of Italy's screen”*» [3] // *Газета «The New York Times» нарекла її «неперевершеною» і «тигрицею італійського екрану»*. У наведеному фрагменті метафора *the tigress of Italy's screen*, що є типовою для англомовної публіцистики, формує яскраву

оцінну характеристику акторки. В українському перекладі метафору збережено (*тигриця італійського екрану*), що є виправданим з огляду на відтворення образного компоненту джерела, незважаючи на те, що образ тигриці для портрету акторки нечасто трапляється в українських медіатекстах про кіно, але знайомий українському читачеві (*тигриця* – «перен., розм. Про жінку, що своєю поведінкою, рисами характеру нагадує цього звіра» [2]). Збереження донорської концептосфери метафори в українському перекладі є стилістично доцільним, позаяк відтворює метафоричний образ англомовної інтернет-статті та не суперечить українській культурній традиції.

Модель АКТОРКА – НЕБЕСНЕ ТІЛО – одна із найчастотніших і найтиповіших метафоричних моделей медіатекстів про кіномистецтво: «*One uncle had been a vaudeville-era star...*» [7] // *Один дядько був зіркою епохи водевілю...* Концепт ЗІРКА репрезентує космологічну сферу, але в публіцистичних текстах про кіномистецтво функціонує як метафоризований культурний концепт. Модель є усталеною як в англомовному, так і в українському медіадискурсі. У межах цієї моделі знаменитість осмислено як об'єкт суспільного визнання, захоплення, слави, популярності: про Ман'яні: *An unconventional star* [3] // *Неординарна зірка*. Про Джулію Робертс: *Jane Pauley: «She's an Oscar-winner, A-List star...»* [9] // *Джейн Полі: Вона володарка Оскара, зірка першої величини...* Український переклад останнього фрагмента репрезентує функційно-комунікативну еквівалентність, де ідентичне смислове навантаження передано через традиційні для певної культури когнітивні моделі. Зокрема, англійськомовну метафору *A-List star*, що апелює до бізнес-рейтингів, заміщує український відповідник *зірка першої величини*, така трансформація дає змогу зберегти інтенцію інтерв'юєрки – підкреслити статус акторки – без втрати гармонійного звучання у перекладному тексті. Ефективним засобом реанімації конвенційних «стертих» метафор у медіадискурсі є використання епітетів, які уточнюють або трансформують звичний образ. Наприклад, додавання атрибута до сталої метафори у словосполученні *An unconventional star* (*незвичайна чи неординарна зірка*) руйнує автоматизм сприйняття штампа. Такий епітет, додаючи конвенційній метафорі індивідуальних рис, повертає їй образність.

У публіцистиці доволі часто реалізованою є модель метафори АКТОРКА – ІДЕАЛ / ОБ'ЄКТ ПРАГНЕННЯ, яка сприяє романтизації й ідеалізації образу: «...*Sophia Loren is the fantasy of the Italian woman. The icon, the dream*» [3] // ... *Софі Лорен є ідеалом італійської жінки. Ікона, мрія*. Хоча прямий відповідник слова *fantasy* – *фантазія*, в українському контексті слово *ідеал* звучить природно і зрозуміло для українського читача. Джерельний концепт метафори DREAM / МРІЯ репрезентує сферу психоемоційного досвіду людини, зрозумілий як читачам оригінального тексту, так і перекладного.

Проаналізовані моделі конвенційних метафор систематизуємо за типом джерельної сфери, через яку концептуалізовано образ акторки в публіцистичному дискурсі про кіномистецтво:

Сакральнo-міфологічна сфера: АКТОРКА – БОЖЕСТВО (*богиня, муза*)

Зооморфна сфера: АКТОРКА – ТВАРИННИЙ СВІТ (*тигриця*)

Соціально-ієрархічна сфера: АКТОРКА – СТАТУСНА ФІГУРА

Космологічна сфера: АКТОРКА – НЕБЕСНЕ ТІЛО (ЗІРКА)

Ціннісно-ідеалізована сфера: АКТОРКА – ІДЕАЛ / МРІЯ

морально-етична сфера: ГЕРОЇНЯ – СОВІСТЬ

Емоційно-фізіологічна сфера: РОЛЬ – БІЛЬ / СТРАЖДАННЯ

Психоемоційна сфера: РОЛЬ – ЕМОЦІЙНЕ ВИСНАЖЕННЯ

Висновки й перспективи. У сучасних медіатекстах про кіномистецтво, зокрема присвячених позитивному образу акторів, домінують концептуальні метафоричні моделі, що висвітлюють образ акторки через сфери сакрального, тваринного, соціально-ієрархічного, космологічного та ціннісного досвіду. Такі моделі слугують стилістичній виразності (образності) тексту, спрямовані на підсилення оцінності, експресивності, створення значущості та формування романтизованого, часто гіперболізованого образу кіномитця.

Метафоричні моделі конвенційних метафор англомовного медіатексту про кіномистецтво зазвичай зберігаються в українському перекладі, позаяк вони відповідають нормам українського публіцистичного стилю. Прямий переклад конвенційних метафор є доречним у випадках, коли їхні донорські концептосфери мають універсальний характер і є спільними для представників різних лінгвокультур. Такі метафори функціонують як складники глобального культурного коду, що робить їх інтернаціональними та легкокодованими. Застосування прямого перекладу метафор у межах медіадискурсу сприяє економії когнітивних зусиль адресата: читач миттєво ідентифікує знайомий образ, не відволікаючись на його додатковий аналіз. Це забезпечує високу динаміку сприйняття тексту, що є важливим для інформативної публіцистики. Значно рідше моделі конвенційних метафор в перекладах медіатекстів зазнають трансформацій з метою досягнення функціонально-комунікативної еквівалентності. Перспективи досліджень полягають у розширенні корпусу англійськомовних публікацій та їхніх українських перекладів із метою виявлення типових стратегій відтворення концептуальних метафор. Актуальним є вивчення прийомів перекладу концептуальних метафоричних моделей із урахуванням культурної специфіки та прагматичного впливу метафори на реципієнта.

Список використаної літератури

1. Литвин І. М. Основи перекладознавства. Підручник. Черкаси : Видавництво Ю. Чабаненко, 2024. 294 с.
2. Тлумачний словник української мови. URL: <https://slovyk.ua/index.php?swrd> (дата звернення: 11.02.2026).
3. Bressanin Anna. ‘You can’t grasp her or replicate her’: Why Anna Magnani is the overlooked ‘goddess’ of Italian cinema. URL: <https://www.bbc.com/culture/article/20250929-why-anna-magnani-is-the-overlooked-goddess-of-italian-cinema> (дата звернення: 11.02.2026).
4. Cambridge dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org> (дата звернення: 11.02.2026).
5. Hanić Jasmina, Pavlović, Tanja, Jahić, Alma. Translating emotion-related metaphors: A cognitive approach. 2016. URL: https://www.researchgate.net/publication/322013921_Translating_emotion-related_metaphors_A_cognitive_approach (дата звернення: 15.02.2026).
6. Hewmark P. A Textbook of Translation. New York : Prentice Hall, 1988. 292 p.
7. Julia Roberts: actress and homemaker. CBS Sunday Morning. URL: https://www.youtube.com/watch?v=SPu5SSYe_t0&t=14s.
8. Lakoff G., & Johnson M. Metaphors We Live By (2nd ed.). New York : University of Chicago Press, 2003. 256 p.
9. Nicholson Amy. How Grace Kelly overcame shyness to become Hollywood royalty. URL: <https://www.bbc.com/culture/article/20171220-grace-kelly-was-the-family-failure>.
10. Sato Eriko. Metaphors and Translation Prisms. Theory and Practice in Language Studies. November 2015. https://www.researchgate.net/publication/284431551_Metaphors_and_Translation_Prisms. DOI:10.17507/tp1s.0511.01.
11. Toury G. Descriptive Translation Studies and beyond. Amsterdam; Philadelphia : John Benjamins, 1995. 311 p.
12. Van den Broeck R. The Limits of Translatability: As Exemplified by Metaphor. *Poetics Today*. 1981. Vol. 2, no. 4. P. 73–87.

References

1. Lytvyn, I. M. (2024). *Osnovy perekladoznavstva [Fundamentals of translation studies]*. Cherkasy: Vydavnytstvo Yu. Chabanenko, 294 (in Ukr.).
2. *Tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy [Explanatory dictionary of the Ukrainian language]*. (n. d.). Available at: <https://slovyk.ua/index.php> (in Ukr.).
3. Bressanin, A. (2025, September 29). ‘You can’t grasp her or replicate her’: Why Anna Magnani is the overlooked ‘goddess’ of Italian cinema. BBC Culture. Available at: <https://www.bbc.com/culture/article/20250929-why-anna-magnani-is-the-overlooked-goddess-of-italian-cinema> (in Eng).
4. Cambridge University Press. (n.d.). Cambridge dictionary. Available at: <https://dictionary.cambridge.org> (in Eng).
5. CBS Sunday Morning. (2022, October 9). Julia Roberts: Actress and homemaker [Video]. YouTube. Available at: https://www.youtube.com/watch?v=SPu5SSYe_t0 (in Eng).
6. Hanić, J., Pavlović, T., & Jahić, A. (2016). Translating emotion-related metaphors: A cognitive approach. ResearchGate. Available at: https://www.researchgate.net/publication/322013921_Translating_emotion-related_metaphors_A_cognitive_approach (in Eng).
7. Lakoff, G., & Johnson, M. (2003). *Metaphors we live by* (2nd ed.). New York: University of Chicago Press (in Eng).
8. Newmark, P. (1988). *A textbook of translation*. New York: Prentice Hall (in Eng).

9. Nicholson, A. (2017, December 20). *How Grace Kelly overcame shyness to become Hollywood royalty*. BBC Culture. Available at: <https://www.bbc.com/culture/article/20171220-grace-kelly-was-the-family-failure> (in Eng).
10. Sato, E. (2015). Metaphors and translation prisms. *Theory and Practice in Language Studies*, 5(11), 2187–2196. Available at: <https://doi.org/10.17507/tpls.0511.01> (in Eng).
11. Toury, G. (1995). *Descriptive translation studies and beyond*. Amsterdam; Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 311 (in Eng).
12. Van den Broeck, R. (1981). The limits of translatability: As exemplified by metaphor. In: *Poetics Today*, 2 (4), 73–87. Available at: <https://doi.org/10.2307/1772487> (in Eng).

CONCEPTUAL METAPHORICAL MODELS IN THE ORIGINAL AND TRANSLATION OF CINEMATIC MEDIA DISCOURSE

*Iryna Lytvyn, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor
of the Department of Translation Theory and Practice,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy,
(Cherkasy, Ukraine)*

e-mail: im.lytvyn@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2276-9796>

Abstract. Introduction. *The rapid development of digital journalism and the popularization of film-related texts in the media space necessitate a comprehensive study of metaphorical images as tools for conceptualizing creative activity. The relevance of the topic is determined by the need to explore the linguo-cognitive aspects of translating English metaphors within the cinematic discourse.*

Purpose. *The study aims to investigate the functional characteristics of conceptual metaphorical models in English-language media texts about cinematography and to analyze the strategies for their rendering in Ukrainian translation.*

Methodology. *The study is conducted within the framework of a cognitive-discursive approach, which allows for considering metaphor as a cognitive mechanism for interpreting reality and a strategic tool for media communication. The applied approach enables the identification of the interconnection between the linguistic form of a metaphor, its conceptual content, and its pragmatic function in the context of modern film journalism.*

Results. *Within the cognitive approach, metaphor is defined as a mode of experience conceptualization based on the projection of knowledge between domains. It has been established that the translation of metaphors in film journalism is a complex process of reproducing the conceptual model of the source text. It is proved that the success of translational decisions depends on considering the pragmatic function of the metaphor, its role in shaping the author's intentions, its emotional impact on the recipient, and the overall semantic organization of the media text. The main types of correspondences have been identified: preservation, replacement, or modification of the source domain of the metaphorical model.*

Originality. *The scientific novelty of the research lies in the systematization of translation strategies for conventional metaphors based on contemporary English-language media texts about cinematography. For the first time, the level of preservation of conceptual content and cultural associations of metaphorical images in translation has been assessed from the perspective of cognitive-discursive analysis. A typology of translational transformations has been substantiated, driven by discrepancies in linguistic worldviews, cultural contexts, and the specifics of film discourse as a specialized sphere of media communication.*

Conclusions. *The study demonstrates that in modern media texts about cinematography, particularly those devoted to the positive representation of actors, conceptual metaphorical models dominate, objectifying the image of the film artist through sacred, animalistic, socio-hierarchical, cosmological, and axiological domains of experience. It is established that models of conventional metaphors in cinematic discourse are predominantly preserved in Ukrainian translation, which is due to a shared sociocultural experience and the universality of cognitive structures. At the same time, in rare cases, translational transformations are applied to achieve functional-communicative equivalence, aimed at adapting the image to the norms of the Ukrainian language and the recipient's culture of perception.*

Key words: *conceptual metaphor, conventional metaphor, media text, cinematic discourse, cognitive-discursive approach, translational transformation, source domain, functional-communicative equivalence.*

Надійшла до редакції: 21.02.2026

Прийнято до друку: 07.04.2026